

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztők: **Dr. KUN BÉLA** és **Dr. RÉVÉSZ IMRE.** Főmunkatárs: **Dr. SZÁSZ IMRE.**

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Az Úrra nézni.

(Egyetemi évmegnyitó istentiszteletre.)

II. Krónikák 20 : 12/b. ... Nem tudjuk, mit cselekedjünk, hanem csak tereád néznek a mi szemeink.

123. Zsoltár 2. Imé, mint a szolgálk szemei uroknak kezére, mint a szolgálány szemei asszonya kezére: úgy néznek szemeink az Úrra, a mi Istenünkre, mígnem megkönyörül rajtunk!

Mindnyájan láttatok már világtalan embert menni az utcán és mindnyájatok szíve elszorult már a láttára. Talán a legfájdalmasabb vonás benne az, hogy amíg pácájával a járdán tapogat, vak szemével, vagy üres szemgödrrél mindig fölfelé, a nap felé fordul. A fényt nem látja, csak érzi: de ez elég neki ahhoz, hogy szüntelen, sóvárogva igya. Milyen szívétépő ez a soha meg nem teljesedő sóvárgás — de milyen dicsőséges, jelképes intelem is minden sötétségben járóknak!

Ki nem ismerné el, hogy ma mind sötétségben járók vagyunk?! Akár csak a magunk kicsiny egyéni és szűk családi életének meg sokasodott terheivel viaskodunk, akár a nagy közösség életéből reánk háramló kegyetlen felelősségek nyomnak és fojtogatnak, minduntalan felszakad lelkünkől a tehetetlen kiáltás: „Nem tudjuk, mit cselekedjünk!” Minden léptenyomon éreznünk kell, hogy olyanok vagyunk, mint aki, a költő szerint, „éjjel vízbe gázol s minden lépést óva tesz”. De lehetünk-e biztosak bármily óva tett lépésünknel, hogy a következő pillanatban nem nyel el bennünket az örvény? Előre hiába nézünk, előre csak tapogatni tudunk, a vaknak bizonytalan és gyámoltalan módján. Világosságért csak egy irányba fordulhatunk: fölfelé. „Nem tudjuk, mit cselekedjünk, hanem csak Tereád néznek a mi szemeink.”

Egyetemünk is meg sokasodott terhekkal, nyomasztó felelősségekkel, vak sötétben indul neki egy új tanév úttalan, örvényes útjának. Világosságot csak egy pontról kaphat: onnan felülről. A vak is lát, hogyha Istenre néz. A sötét vizekben gázoló ember előtt is sugaras

út nyílik, ha a kötelesség kemény, zordon szavát: „előre!” az Ige drágalátos, biztató szavának érti: „fölfelé!” A legvigasztalanabb helyzetben vergődő közösség és intézmény is tud haladni és legalább belsőleg, fejlődni, ha tagjai és vezetői mernek és tudnak Istenre és csak Őreá nézni.

Ennek azonban egy föltétele van: Istenre nem úgy nézni, mint valami fényes ködképre, szétfolyó, tündér délibábra. „Imé, mint a szolgálk szemei uroknak kezére, mint a szolgálány szemei asszonya kezére: úgy néznek szemeink az Úrra, a mi Istenünkre, mígnem megkönyörül rajtunk!” Minekünk nem egy tőlünk áldott istenség lidércfénye kell, hanem a valóságos, élő, ítélő, könyörülő és ajándékozó Isten kezének áldott sugárzása. Az ókori rabszolgának mindene volt az ő urának, az ő asszonyának keze. Megölhette és fölszabadíthatta, állattá aljasíthatta és királyilag megajándékozhatta. Az a kéz volt neki maga az ítélet és maga a könyörület. Isten kezében lenni: ez a keresztyén ember számára nem valami általános és üres kenetes szólam; ez az ő számára egész sorsa, amely egyszerre rabság és szabadság, egyszerre föltétlen vezetetés és bizonyos győzelem. Isten kezében lenni: ez legyen a mi egyetemünk sorsa is, amelyben benne van a kötelességteljesítés minden kemény és keserves hátartalansága és a célhozjutásnak minden előre lendítő, boldog bizonyága.

Hol keressük hát az Isten kezét, hogy reája nézhessünk, mindig csak reája? A mi számunkra Isten csak egy helyütt tette azt a földi világban láthatóvá: a golgothai kereszten átszögezett kézben. A mi egyetlen élettörvényünk csak a Kereszt törvénye, egyetlen életbölcsességünk csak a Kereszt boldonsága lehet — a mi egyetlen világosságunk, békességünk, szabadságunk, győelmünk és célhozjutásunk csak az lehet amelyet az értünk meghalt és nekünk föltámadott Krisztus ígér, Krisztus kínál, Krisztus ad.

Butler Josephine, az áldottemlékű angol nagyasszony, akinél többet az elmúlt századfordulón senki sem küzdött az úgynevezett keresztyén társadalom erkölcsi tisztaságáért és

a nőnek krisztusi értelemben felfogott emberi méltóságáért, a maga egyéni és családi életében nagyon sokat szenvedett. „Azért a kegyelmet kértem Krisztusomtól — írta egyszer, küzdélem és fájdalmas életének végefelé —, hogy úgy nyugodhassam meg lábainál, mint Mária. Ő más kegyelmet adott: oda kellett mellé szőgeztetnem a keresztre, mint a latornak. Nem foghatom meg a kezét, nem ülhetek oda lábaihoz, nem nyugtathatom meg ölében fejemet. De egyet mégis tehetek; reá nézhetek és láthatom Őt, amint én érettem is szenved. És én most, így vagyok igazán a közösségében... Légy áldott érte, Uram!”

Nem tudjuk, mit cselekedjünk, kereszten szenvedő magyar testvéreim — de nézzünk Őreá, értünk átszőgezett kezére, melyben számunkra együtt van az ítélet és a könyörület: nézzünk mindig csak Őreá s miénk lesz a világosság, szabadság, élet!

Imádkozzunk:

Légy áldott, mi Urunk Istenünk, hogy igédnek hirdettetése által újból beteljesítetté száunkra nagy, örök ígérteidet: „A sötétségben ülő nép lát nagy világosságot és akik a halálnak árnyékában ülnek, fény ragyog föl felettük.” Magasztalunk, hogy a mi vakságunkban Te akarsz most is lenni a fény, erőtelenségünkben az erő, rabságunkban a szabadulás, vereségünkben a győzelem. — Köszönjük Neked szívünk teljességéből, hogy a mi életünknek és halálunknak egyetlen nyereségét és fő vigasztalását, a Megváltó Jézus Krisztust minékünk ajándékoztad és hogy részesivé tettél minket az Ő keresztyének s ezáltal föltámadásának is.

Hatalmas és irgalmas Atyánk, ne engedj minket soha eltávolodni a magunk keresztyén az Ő keresztyétől. Taníts minket, szegény vakokat mindig Őreá nézni és úgy nézni, hogy ebből a nézésből számunkra életadó látomás, boldog engedelmesség és kiapadhatatlan tetterő fakadjon. Add, hogy az Ő nevében legyünk mindnyájan a ránk bízott földadatoknak minden gyötrelmes nehézség közepette is ingatlan hűségű sáfárjai ebben a munkaévbén s az Ő ereje által legyen egyetemünk ennek a nemzetnek élő erejévé, szabadulást hirdető prófétájává és szabadulást kivívó szellem-seregévé.

Aldásodat könyörögjük nemzetünkre és hazánkra Szent Lelkednek kettős mértékét töltsd ki tanácsodnak választott férfiára: Kormányzónkra és vele együtt mindazokra, akiknek kezébe a felelősség roszakasztó súlya alatt letted országunk és népünk sorsát. Ő kérünk, ne add úgy soha sorsunkat emberek kezébe, hogy az ő kezüket a Magadéból kiereszd; ne engedd, hogy mások legyenek valaha e népnek vezetői és parancsolói, mint a Te szolgálid, akik úgy néznek a Te kezre, mint a szolgák uruk kezére, míg nem megkönyörülsz órajtuk és mi-rajtunk.

Nem tudjuk, hogy mit cselekedjünk, Urunk, de azt tudjuk, hogy Te a Krisztusban mit cselekedtél miértünk, ezért csak Tereád néznek a mi szemünk!

Kiáltásunk halld meg, Isten, vedd füledbe a mi könyörgésünket szent Fiadnak érdeméért, akinek nevében Hozzád még így imádkozunk:

Mi Atyánk...

R. I.

Utolsó szó jogán.

Nem a vita szeretete visz arra, hogy szóljak, hisz vitázni, főként olyankor, ha a vita velem szemben már eleve „befejezettek” van tekintve, egyáltalában nem esábitó. Nem vitázni akarok hát én sem, eddig sem az volt a céлом, csupán néhány „schlagwortos” rövidségű megkülönböztetéssel kísérem Solymosi József lelkész úr hozzámentézt megjegyzéseit.

Legelőször is mindig igyekeztem lehetőleg nevétségessé nem tenni magam s így eszembe sincs „hajbakapni” olyan kérdés felett, „melynek megoldása nincs ránkbízva”. Sohasem tulajdonítottam igénytelen személyemnek olyan fontosságot, hogy a fenti kitételbe foglaltakkal gyanúsítható lennék. Ha tehát szót emeltem is, azzal csak azokat a bizonyos „államosító” s mindig nagyobb-nagyobb támadásnak, kárhóztatásnak kitétt tanítókat akartam védeni, bizonyítván azt, hogy talán nekik is van egy kicsinyke igazuk, mikor nehéz sorsuk ellen panaszt tesznek. Nagyon sajnálom tehát, hogy félre lettem értve.

A „lelkészember” és „tanítóember” egymásmelletti munkájából vont következtetés logikája nagyon helytálló volna az esetben, ha a két embernek nemcsak munkája, de jogi és anyagi elbánása lenne legalább arányosítottan egymás mellett.

Én általában véve meg szoktam tenni embertársaimnak azt a szívességet, hogy gondolhatnak felőlem, amit akarnak, azt azonban mégis kérem kell Nagytiszteletű úrtól, ne tartson annyira naívnak, mintha az államkassza „tömöttsége” felől nem volnának helyes fogalmaim. Nagyon tisztába vagyok azzal is, hogy az állam most nem vesz át iskolát, de ez nem tekinthető végleges állapotnak s bizonyára felvesz az a „szekér” minket, mihelyt teheti, miután a népnevelés állami feladat, mást nem is tehet, mint felvegyen, ha a helyzet úgy hozza magával. Ez pusztán pénzkérdés, amit én is rég hangoztatok. Hogy államosítás legyen-e, vagy állami segítség, arról most vitázni nem kívánok, fő az, hogy valamelyiknek jönni kell, ezt mindenestre közösen elösmérjük.

Amit pedig „szangvinikus lázadással” írtam cikkemben, az — sajnos — nem „csak” „szubjektív”. Nagyon is objektív kritikai beállításban s egyáltalában nem pusztán magamból kiindulva, hanem országos viszonylatban néztem a dolgokat. Mert ha igaz az, hogy a saját

autóján robogó tanító kivétel (valószínűleg nem a tanítói fizetéséből van autója), úgy az is igaz, hogy a nyomorgó tanító viszont nem kivétel, hanem általános állapot. Hisz én is ösmerek oly lelkészt, kinek jövedelme meghaladja a miniszterelnökét, de azért nagyon elvetném a sulykot, ha ezt általánosnak tekinteném, mikor száz, meg száz lelkész csak hitvány töredékét élvezi egy nem is miniszterelnöki fizetésnek. Lelkész úr valószínű nincs eléggé tájékozódva a felekezeti tanítók mai helyzetéről s bizonyára szűkebb s minden bizonnyal — hál' Istennek — szerencsésebb helyzetű környezetének példái-ból ítél, azért hajlandó szubjektívnek mondani a cikkemben foglaltakat.

Hogy a tanítót nem lehet egészen Róma csöcselékével egy sorba állítani, az természetes. Én magam mutattam rá a distanciára már a multkorai cikkemben, de hogy ez így van, az — ismétlem — pusztán a tanító érdeme.

A „Hegyi beszédet“ semmiesetre sem tartom frázisnak. De a „tűrjük, szenvedjük atyámfiai“ obligát szólásokat mindenesetre annak tartom, mert rendszerint, akik nekünk türelmet, kitartást hirdetnek, azok magok minden anyagi gondoktól mentesek, jól meggy dolgoz, szép a lakásuk, meleg a szobájuk, nem rongyosak a gyermekeik, tele a tárcájuk, új a ruhájuk s kegyeskedő a szemforgatásuk — engedelmet, nem lelkész urat értem én ez alatt, hisz' viszonyait egyáltalában nem is ösmerem —. Ez a hegyi beszéd azonban csak hitvány paródiája az Istenember Hegyi beszédének, kinek fejét nem volt hová lehajtani, kinek csak egy köntöse volt, aki töviskoronát kapott s még a sír is másé volt, ahová temették. Az Ő szájából „Ige“ a Hegyi beszéd, de másként csak értékétvesztett aprópénz, vagy hogy a régi kifejezés mellett maradjak: frázis.

Végül: „Am legyenek állami fizetéses tanítók... de az iskolák maradjanak csak felekezeti...“ Igen, Lelkész úr, ez az. Ezért küzdenénk mi „államosítók“. Ezt hangoztattam előbbi cikkeimben is és örömmre szolgál, hogy végre Lelkész úr is hajlandó belátni, miszerint ez nem jelentene még egy „ézsautállencsés“ adásvételt, holott előző cikkében még mereven elzárkózik ennek a lehetőségnek a gondolatától is. Ha más nem is, ennyi haszna mindenesetre mégis van vitatkozásunknak. Így nem kellene odaadnunk nemesak iskoláinkat, hanem tanítóinkat sem, már tudniillik Lelkész úr tesz ily megkülönböztetést a kettő között, holott ez a két fogalom szorosban egybefolyó, összetartozó valami. Az a bizonyos két malomban őrlő áttolódás iskoláról tanítóra tehát csak lát-szólagos, mivel a két fogalom bátran helyettesítheti egymást.

Most pedig, ha úgy tetszik, részemről is befejezettnek tekinthetem a vitát.

Uray László.

Az élet elrepül, jótetted Istennél megmarad.

A nagy alkalomról.

Vannak emberi elhatározások és megmozdulások, amelyek bölcsőjűnkben kevés reménységgel biztatnak, de végső fokon annál szebb és dicsőségebb eredményt érnek el, mutatnak fel. Az ilyenekre kell azt mondanunk, hogy nem emberek, hanem a Szentlélek Isten cselekedett itt. Ez volt az eset annál a kedves találkozásnál is, amely az elmúlt héten (szeptember 25—30) Debrecenben adódott, amely alkalommal a Tisza István-Tudományegyetem theologiai professzorai és 46, főként vidéki lelkipásztor volt együtt és táborozott a Jézus Krisztus lábainál. Most kell megvallanunk és elmondanunk, hogy az előkészítés idején sok ellenvetéssel és leki-csynléssel találkoztunk. Minket, megbízottakat, ugyan nem ártalt a gúnyos mosoly, de mindenesetre kellemetlenül érintett s az érdeklődők lassú megmozdulása olykor reménységünk szárnyát is szegte. És most, amikor hírt kell adnunk a nagy alkalomnak a lefolyásáról és konstatálnunk kell az eredményt, Isten iránti mély hálával kell kinyilatkoztatnunk, hogy lelki áldásokban nagyon gazdag volt ez az egyszerű, bensőséges együttélés s hogy nem emberek cselekedték ezt így, hanem a nagykegyelmű Isten vitte ezt véghez.

Nincsen rá semmi szükség, nem is volna ildomos dolog, ha akár mi mondanánk szépeket a professzoroknak, akár ők bókólnának nekünk. Minden ilyen emberi gyarlóságtól mentesen el kell mondanunk mindenkinek, hogy ez az egy-heti együttélés mély nyomot hagyott valamennyiünknek a lelkében, mert sok hitet, erőt és ismeretet nyertünk és sok bizonyágtévesről hallottunk itt, a professzorok és a lelkipásztorok is.

Nem tudjuk, hogy helyesen minek is nevezzük ezt az alkalmat. Nem konferencia, nem kurzus volt ez, hanem valami más. Specialitást az adott ennek a tanácskozásnak, hogy bár voltak ugyan kimondottan előadói, akik a témákat ismertették, a tárgyat bevezették, a diskurzust irányították, de a tárgyalás folyamant eltűnt a köz a kathedra és a padok között s az előadó-tanár hallgatóvá, a hallgató meg előadóvá lett; kölcsönös volt az ismeretszerzés és a hitben való gyarapodás. A professzorok és lelkipásztorok egyaránt adtak is, kaptak is. A rang és a kor válaszfalat köztünk nem állíthatott, valamennyien, mint testvérek ültünk a Jézus lábainál, hogy szolgálatunkkal építsük az Ő országát.

Az összejövétel egyebekben a meghirdetett program szerint folyt le. Változás csak abban volt, hogy dr. Baltazar Dezső püspök orvosi tilalomra még nem szolgálhatván, a megnyitó áhitatot F. Varga Lajos esperes végezte. — Dr. Révész Imre sok olyan egyháztörténelmi eseményt világított meg, ami eddig vagy homályos volt, vagy téves megvilágításban állt előttünk. Dr. Varga Zsigmond vallástörténelmi

előadása során a váltság útját mutatta meg úgy, amint az megvan az indiai vallásrendszerekben. De megmutatta ezt az utat a Bibliában is. Dr. Vasady Béla az egészen új és sokak előtt még ismeretlen teológiai irányzatról, az ú. n. dialektika teológiáról szólt. Dr. Kállay Kálmán az Ótestamentum értékéről beszélt a textusok használhatósága szempontjából. — Csikesz Sándor a különböző szekták sajátosságát s a védekezés módszereit ismertette. Egy másik előadásában pedig arra mutatott rá, hogy melyek azok a könyvek, folyóiratok és lapok, amelyeknek ott kell lenni minden, főleg falusi lekipásztornak a könyvtárában. Dr. Erdős Károly közel félszáz bibliafordítást mutatott meg, ismertetett és értékelt.

Az előadások délelőtt hangzottak el, délutánoként pedig megbeszéléseket tartottunk. Nem volt közöttünk senki, akinek valami mondani valója ne lett volna, senki, aki egy-egy gondolatral és eszmével ne gazdagította volna a témát. Ezért voltak számunkra rendkívüliek és értékesek ezek az órák.

A közös bibliatanulmányozás témája volt: az én erőforrásom. Ilyen erőforrás: a bibliám, az imádságom, holtig tartó tanulásem, magán- és családi életem s végül a gyülekezetem. Minden ilyen összejövetelen bevezetést egy-egy professzor tartott, majd megindult a lekipásztörök részéről a hozzászólásoknak, a rámutatásoknak, a vallomástételeknek egész sorozata. Építő hatásúak és felemelő erejűek voltak ezek az órák is.

A befejező áhitatot dr. Soós Béla debreceni lekipásztor tartotta, mindnyájunknak öröme és épülésére.

Az összefoglaló megbeszélések során abban állapodtunk meg, hogy a jövőben is megtartjuk ezt az összejövetelt hasonló keretek között. A házigazda szerepét újra a debreceni egyházmegye vállalja és látja el. Kívánatos volna, ha a többi egyházkerületekben is tartanának ilyen összejöveteleket kollégiumok helyein. Erről is esett szó.

Igyekezünk anyagiakban olcsóvá tenni a részvételt. Küldtünk kedvezményes vasúti jegyigazolványt, a napi szállás és ellátás díja cca egy pengőt tett ki. Voltunk 46-an. Éppen elegendő. Azt a munkát, amit végeztünk, csakis ilyen létszám mellett lehet végezni sikerrel.

Most pedig, nem valami statisztikai összeállítás készítésének a kedvéért, bár erre is alkalmas ez, hanem az utókor számára, mint egyszerű történeti adatot, leközzöljük a résztvevők névsorát: dr. Dancsházy Sándor, Molnár Ferenc, dr. Soós Béla, Musza Ferenc, Szele Miklós, dr. Illyés Endre, Papp Imre Debrecen, Papp Kálmán Mándok, Dobrossy Zoltán Vértess, Szabó Lajos Csobád, Kelemen Gyula Vásárosnamény, Király Sándor Bihartorda, Kiss György Nyírbogdány, Sárosi Károly Cégénydányád, Székelyhidyi Béla Álmosd, vitéz Ury Ferenc

Konyár, Veress Bálint Hencida, Fejszész Endre Biharugra, Karácson András, Balogh Mátyás Békés, Bede Gyula Esztár, Solymossy József Mikepércs, Szalay Pál Szatmárcseke, Gönczy Béla Vésztő, Némedy István Nyíracsd, Szücs József Tiszadada, Dankó Sándor Tiszafüred, Kiss Lajos Demecser, Kardos Lajos Hajdúbagos, Nagy Lajos Sáránd, Nagy Sándor Béla Vámosújfalú, F. Varga Lajos Nagyrábé, dr. Szász Imre Monostorpályi, Ördög Lajos Pocsaj, Szabó József Baránd, Kiss János Hajdúsámson, Vadon Béla Derecske, Bán István Bojt, Szabó Sándor Szerep, Belteky Lajos Hajdúszoboszló, Tóth Lajos Téglás, dr. Hajdú Gyula Berettyóújfalú, Rácz Jenő Ugornya, Nagy Barna Magyar, Karla Ödön Józsa, Tariska Gábor Kölese.

Sz. I.

Borsos Károly

A magyar életnek s közelebbről a magyar református közéletnek nagyon nagy veszteség a Borsos Károly halála. Az egyházkerület közepiskoláinak felügyelői tiszteletét, amelyet árván hagyott, bizonyára ellátja más is éppen olyan jól és éppen olyan lelkiismeretesén, mint ahogy ő ellátta. Sőt lehet, hogy e tiszteletben utóda több babért szerez majd önáló, hiszen az ő utódát már nem nyomja úgy a közvetlen előd gigantikus nagysága, mint ahogy őt nyomta a Dóczy Imréé. Barátoknak százai sem siratják, hiszen Borsos Károly nem tartozott a kaszinói népszerűségnek örvendő csapatába: egyszerű modorú, kevésbeszédű magyar volt, aki óvatosan árulta el az embertársai iránti rokonszenvét. Társadalmi intézmények oszlopa sem volt; ahol ily vonatkozásban szerep várt reá, onnan új munkaköre elszólította, ahol pedig, halála előtt pár évvel, már meggyöngült testi erővel, meglepedett, nem tudott tehetségének és jellemének megfelelő méltó helyet találni.

Mégis kivételesen nagy veszteség a Borsos Károly halála. Mert azokból a régivágású magyar urakból való volt, akiket az értelem világossága, a tudás szabatossága, a jellem hajthatatlansága, a világnézet nemes szabadelvűsége s emellett a demokrácia kellemetlen illatú hajtásaitól irtózás jellemzett. Azért tudott a háború előtti években, egész fiatal korban, vezetőhelyre jutni nemcsak maga maga közvetlen munkakörében, hanem városának egész társadalmában is. Ezért vesztette el a talajt a lába alól a forradalmat követő zavaros időben, noha férfikora legszebb éveit élte. Az a különbség, ami a Borsos Károly mezőtúri és debreceni helyzete között volt, nem Mezőtúr és Debrecen arányaitól állt elő. Nem is attól, hogy a kor gyöngítő hatása lett volna érezhető. Borsos Károly a forradalom utáni időben nem

volt otthon többé Mezőtúron sem. Ha igazán otthon lett volna, nem kívánczolt volna el Debrecenbe. Sem anyagi előnye, sem disze nem akkora a Dóczi Imre halála után egészen átalakított középiskolai felügyelői állásnak, hogy azért érdemes lett volna neki otthagyni azt a várost, amelyben munkájának nagyszerű eredményeit látta, ahova az ifjúság gyönyörű évei s polgártársainak tisztelete és szeretete kötötték. Nem az előnyökért kívánczolt el Mezőtúrról, hanem azért, mert ott sem értették meg immár olyan mértékben, mint a háború előtt. Tisztelték, talán mindenki felett állónak is tekintették, de — hiába — csak idegennek érezték maguktól.

Mert — ne vegyük ezt az öreg ember kárpalódásának — a mai világban nem arra van szükség, hogy valaki menjen emelt fővel, nyugodt önérettel a helyesnek felismert úton előre, hanem arra van szükség, hogy folyvást figyelje a szelek változásait és hajladozzon, ingadozzon jobbra-balra, amint a népkegy kívánja. Nem arra van szükség, hogy szeresse az embertársait, dolgozzék értük és hozzon meg a közért minden tőle telő áldozatot, hanem arra, hogy az embertársai hátán ügyesen tudjon felfelé kapaszkodni, szép frázisokat mondjon el a nép javáról és minél több egyesületben foglaljon el vezéri pozíciót. Borsos Károly nem értette ezeket az újszerű fogásokat, azért hát nem is lehetett a mai világban nagy ember. Szerencséje, hogy már tizenöt évvel ezelőtt volt valaki, mert ha annak idején valakivé nem lett volna, az utóbbi tíz év alatt tán semmi sem lett volna belőle.

Borsos Károly Pápan tanult, teológiát végzett s majd úgy ment a tanári pályára, a klasszika filologia szakán. Mint egészen fiatal ember került a mezőtúri gimnáziumba, ahol csakhamar igazgató lett s összesen 34 éven át működött. Dóczi Imre halála után a tiszántúli egyházkerület középiskolai felügyelője lett, de ezt a tisztét csak három éven át viselte. Hatvanegy évet élt s hosszas szenvedés után szölytotta magához az Úr, akihez vágyván vágyott. Temetése okt. 4-én volt Mezőtúron, ahova hazaszállították s ahol óriási részvét mellett temették el. Debrecenben okt. 3-án d. u. a Nagyt templomban volt holtteste felett gyászszertartás. Ez alkalommal Baja Mihály mondott szép imádságot. Halálát legközvetlenebbül szerető hitvese, Perlaky Ella gyászolja. Emléke legyen áldott!

HÍRADÁS

Szeretet.

A szó igaz értelmében a legszebb szeretet fénysugaraiban folyt le a mezőtúri újvárosi templomban szeptember 24-én tiszt. Falusy Gusztáv lelkész búcsúja az újvárosrészi gyülekezetétől, hogy október 1-én szinte ünnep kereté-

ben elfoglalhassa helyét, a belváros alsórészi parochiális lelkészi állását.

A bevezető éneklések után bibliát olvasott I. Thess. V. r. 12—25. verseit. Már a felolvasott bibliai rész igen nagyon mély hatással volt a gyülekezetre. A hálaadó ima után János ev. XVII. r. 4. v. ... elvégeztem a munkát... nyomán, gyönyörű kép megfestésével, mint bevezetéssel, visszapillantást vetett az ott töltött 14 évi nagyon nehéz történelmi időre. S a nagyon nehéz időben Istentől adott tehetsége és segedeime által igyekezett a reá bízott munkát, az Úr igéjének hirdetését teljesíteni. Ő plántált, oltott, öntözött, gyomlált, de az Úr az, aki megtermékenyíti a hűséges munkát. A hála, segedelem és áldást kérő ima után a Himnusz énekelte a gyülekezet.

Az így lefolyt istentisztelet után az Úrszta előtti Tóth József áll. isk. igazgatótanító igaz, meleg szeretettel köszönt el a gyülekezet és a tanítóság nevében a kedves jó lelkipásztoról. A búcsúköszöntés meleg szavaihoz a gyülekezet önkéntelenül is meleg éjjennel csatlakozott. Utána egy áll. isk. kisleány, egy felekezeti tanító által prózában megírt és tanított édes és kedves köszönéssel búcsúzott az állami isk. nevében a tiszteletes bácsitól és átadott a szeretet jeléül egy szép virágcsokrot, mire tiszteletes bácsi a kisleányt megcsókolta. Utána egy nagyobbacska leány a felekezeti iskola nevében, egy felekezeti tanító által írt alkalmi költemény megható szavaival búcsúzott, áldást kérve a tiszteletes bácsira és tiszteletes nénire és kedves házanépére. Ezután egy virágcsokrot a tiszteletes néninek, egyet pedig a tiszteletes bácsinak adott. Mindkettő meleg csókkal viszonzta a szeretetet.

A két kisleány köszöntése oly mély hatást gyakorolt a gyülekezetre, hogy az egész gyülekezet sirt a pásztorral és pásztornéval együtt. Ezek után nagyon megható szavakkal köszönte meg a tiszteletes a maga és szerettei nevében azt az igazán meleg szeretettel megnyilvánuló ragaszkodását a gyülekezetnek, a tanítóságnak s ígerte, hogy azt a szeretetet nem fogja elfelejteni. Ők szeretni fogják ezután is az újvárosrészi gyülekezetet.

A tanítóságot a búcsúnak legszebb elismerésével méltatta, mint akik minden szép dolgaiban buzgó segítői voltak s megköszönte nekik szíves szeretetüket. Végül az újvárosi presbiterium szíves jóindulatú támogatását köszönte meg, akik minden szép, nemes és igaz ügyben mellette voltak.

Végül a gyülekezet elénekelte a 245. dics. 9. és 10. versét. Ezzel a nagyon szép és megható ünnepély véget is ért volna. Azonban mégsem, mert a kedves tiszteletes asszonyt — aki igazán papné és segítőtársa az ő tiszteletes férjének — a tanítóság újvárosrészi felekezeti és állami serege egyenként is köszöntötték, mint akit nagyon szeretnek és tisztelnek. A tanítóságon kívül még igen sokan köszöntek

el tőle a templomban. A tiszteletes urat pedig kívül a templom mellett egész sereg férfi sora várta és meghiúsítottan búcsúzkodtak, hogy a másik parochián való beiktatás annál örvedesebb legyen.

Így folyt le egy felejthetetlen kedves és szép ünnepély. A gyülekezet igaz öröme, a lelkipásztor és felesége lelki boldogságára s a nagy Isten dicsőségére **Egy jelenvolt.**

ÖRÖK SZERETET NAPSUGARÁBAN.

*Ránk terül az este,
csak egy pillanat.
— Milyen jó, hogy ránk még
visszanéz a Nap.*

*Milyen jó még egyszer
látni boldogan,
hogy az idő mégse
hiába rohan.*

*Látni még, hogy Isten
— Ó, milyen csodás! —
valamit teremtett:
remek alkotás.*

*S mind nekünk teremtvé,
úgy adva oda:
felénk nyíló álmok,
sok színes csoda.*

*Mig sötét elnyelné,
eljelejténk:
előttünk van fényben,
képe int felénk.*

*Ránk terül az este,
csak egy pillanat?
Nem! miránk még egyszer
visszanéz a Nap!*

*Drága kincsét hozva,
szíve aranyát,
ki érlettünk adta
keresztre Magát.*

*Hogy lássuk még egyszer,
ami elveszett.
— ...Ez a napsugár az
Örök Szeretet.*

SIPOS KÁROLY.

HALOTTAINK

A felvidéki magyarságnak súlyos gyászja van. **Idrányi Barna** református püspök meghalt. 1861 július 16-án született Hernádbudön, hol édesatyja református lelkész volt. 1933 május 10. napján iktattatott be püspöki méltóságába. A felvidéki magyar reformátusság erős oszlopa dőlt ki elhunytával. Temetése szeptember hó 24. napján ment végbe Göncön, a temetési szertartást **Farkas István** tiszáninneni püspök végzte.

KÜLÖNFÉLÉK

Az egyházkerület őszi közgyűlése nov. hó 21-én lesz. Az előkészítő bizottsági ülések nov. 7-én kezdődnek.

Az egyetem évnnyitó ünnepélye szeptember 30-án volt. A Nagytemplomban Révész Imre hirdette az ígét, az egyetemi ünnepélyen pedig a lelépő rektor, Rugonfalvi Kiss István, az új rektor Varga Zsigmond és a rektori dékán, Csikesz Sándor beszéltek.

Lelkészképesítő vizsgálatok voltak október 3-tól 7-ig és lesznek október 9-től 13-ig.

Juhász Nagy Sándor, a debreceni presbiterium főjegyzője, most töltötte be az egyházközségnél teljesített szolgálatának huszadik évét. Ebből az alkalomból egyházi ünnepély keretében ünnepelték egyházunknak ezt az igazán nagybuzgóságú munkását.

A Magyar Református Énekezők Egyesülete negyedszázados fennállásának megünneplésére 1933 október hó 14—15-én, folyó évi közgyűlésével kapcsolatosan tartja jubileumi ünnepségeit. Október hó 14-én este 8 órai kezdettel a türkevei Ipartestület nagytermében díszhangverseny, október 15-én reggel 9 órakor ünnepi istentisztelet, október 15-én délelőtt fél 11 órakor díszközgyűlés lesz a türkevei városháza nagytermében.

A lap 39. számában megjelent kötegyáni pályázat meghívás útján történő választás miatt érvénytelen.

A debreceni Kossuth-utcai templomban október hó minden vasárnapjának délutánján, az egyházzrész összes szerveinek bevonásával vallásos ünnepélyeket tartanak. Az igehirdetés tárgya: a reformáció hősei címmel felöleli a hitújítás összes nagy alakjait. Előadók: Baja Mihály, Biky Gábor, dr. Módis László debreceni, Szabó Miklós rákospalotai, Madar Zoltán mezőőrsi lelkészek. A sorozat a reformáció ünnepén nagyszabású programmal zárul.

Az Országos Bethlen Gábor Szövetség 1933 október hó 21-én, az „Arany Bika-nagyszálló” dísztermében kultúrünnepélyt rendez. Az ünnepi beszédet **dr. Ravasz László** püspök tartja. Záróbeszédet mond: **dr. Baltazár Dezső** püspök.

Ami mindig a fiatalok ügye volt. A Magyar Református Külmissziói Szövetség 1933 október 14—15. napjain rendezi meg Budapesten (a Salétrom-utca 5. sz. alatti református templomban) ezidei őszi konferenciáját. A konferencia összefoglaló címe: **Iffjúság a külmisszióért!** A konferencia a magyar külmissziót szerető és érte áldozni is kész híveit és érdeklődőket gyűjti össze, de az idén is különös gonddal és felelősséggel hívja az iffjúságot. A konferencián érdekes előadások fognak elhangzani a misszió különböző munkájáról. „Ami mindig a fiatalok ügye volt” — előadó **Morvay István** lelkész.

Carey Vilmos indiai misszionáriusról Ivanyos Lajos lelkész beszél. A magyar külmisszió elmúlt évi eredményeiről dr. vitéz Csia Sándor főorvos számol be. „A külmisszió és én” címen Draskóczy László lelkész tart előadást.

A konferencia utolsó napján este két budapesti gyülekezet körében rendeznek párhuzamos ünnepélyt, ahol Merétey Sándor főorvos, Vásárhelyi Dezső ny. min. tanácsos, Victor János dr. és Virágh Sándor lelkészek tartanak előadást. Jelentkezéseket elfogad és a konferenciáról bővebb felvilágosítást készséggel nyújt a Magyar Református Külmissziói Szövetség, Budapest VIII., Gyulai Pál-utca 9., II/21.

Igen érdekes olvasmányt nyújt a minden hónapban megjelenő Külmissziói Füzetek. — A legutóbb két nagyon érdekes füzet jelent meg a sorozatban. Az egyik: „Uganda hőse” Szabó Béla huszti református lelkésztől, melyben Mackay Sándor afrikai misszionárius fordulatokban gazdag életét írja le. A másik füzetet Virágh Sándor lelkész írta: „Krisztus és a fekete ember” címen s benne a néger népek vallási és társadalmi életéből vett igen megkapó képekben ismerteti a feketék lelki világát. Mindkét füzetet melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Ára 20 fillér. Megrendelhető a Hajnal kiadó-hivatalában Budapest, VIII., Gyulai Pál-u. 9., II/21. szám.

Új külmissziói könyv jelenik meg október közepére a Református Külmissziói Szövetség kiadásában emlékkönyvül a szövetség 30 éves fennállása alkalmából. Az Emlékkönyv cikkei a külmissziói és egyházi életünk hozzáértő emberei írták: dr. Victor János, Forgács Gyula, dr. vitéz Csia Sándor, ifj. Czeglédy Sándor, Virágh Sándor, Morvay István, Döbrössi Lajos, Draskóczy László, dr. Koczogh András stb. A külmisszió nagy mezejéről gazdag tájékozódást szerezhet mindenki, aki elolvassa ezt a könyvet. Rendelje meg a külmissziói Szövetségnél, Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9.

Hivatalos értesítés.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.

3137—1933. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli nagytiszteletű esperes és lelkész urakhoz és valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságához.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 56.127/Vl. ü. o.—1933. szám alatt a reformáció emléknepjének — október hó 31-ének — az iskolákban való megünnepeletése tárgyában kiadott rendeletét az alábbiakban szöszszerinti másolatban közlöm:

„A magyarországi református egyház egyetemetes konventje azt a kérését terjesztette elem, hogy a reformáció emléknepjének, okt. hó 31-ének akadálytalan megünnepeletését a közvetlenül rendelkezésem alatt álló valamennyi tanintézetben biztosítsam.

Bár úgy a középiskolák, mint a polgári, a felső kereskedelmi iskolák, a tanítóképzőintézetek rendtartásaiban, továbbá az állami elemi népiskolák gondnoksági és a községi elemi iskolák iskolaszékkei részére kiadott Utasításokban is megfelelő rendelkezések vannak az egyes felekezetek ünnepeinek — így többek között október 31-ének — a tanulók és a tanerők által való megtartására nézve — mégis arra való tekintetből, hogy a vonatkozó §-ok téves értelmezése, illetve helytelen alkalmazása folytán a gyakorlatban elő ne fordulhasson, hogy a protestáns vallású tanulók október hó 31-én is látogassák az iskolát, a protestáns vallású tanárok és tanítók pedig tanítsanak: elrendelem, hogy jövőben az iskolai rendtartásnak a protestáns vallású tanulók ünnepeire vonatkozó rendelkezései a tanulóifjúsággal évről-évre megfelelő módon s minden ilyen ünnepeket megelőzőleg kellő időben közöltessenek, az iskolák igazgatói pedig felügyeljenek arra, hogy a protestáns vallású tanulók és tanárok az egyházzal szemben fennálló kötelességeiknek eleget tegyenek s ha már az iskolában e napon meg nem jelennek, a reformáció emléknepjének megünnepeletése céljából október 31-én a templomokban tartandó istentiszteleten részt vegyenek.

Az állami, a községi, a társulati, az érdekeltségi s magán elemi népiskolák protestáns vallású tanulóit s tanítóit október 31-én az iskolában szintén nem kötelesek megjelenni, a szünettartáshoz tehát az iskolai gondnokság, illetve az iskolaszék külön engedélyére, mint azt a gondnokságok és az iskolaszékek részére kiadott Utasítás eddig előírta — ezután szükség nincsen.

Azokban a tanintézetekben, ahol a tanulóknak legalább is 50%-a protestáns vallású — és a tanerők is ezen vallás köteletékébe tartozik —, az 1933—34. iskolai évtől kezdve teljes tanítási szünet tartandó.“

Utasítom az esperes, lelkész és igazgató urakat, hogy a fentírt miniszteri rendelet végrehajtásáról gondoskodni sziveskedjenek.

Atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1933 szeptember 26.

Dr. Baltazár Dezső sk.,
püspök.

TARTALOM; Az Úrra nézni. R. I. — Utolsó szó jogán. Uray László. — A nagy alkalomról. Sz. I. — Borsos Károly. — Híradás; Szeretet. Egy jelenvolt. — Halottaink. — Különfélék. — Hivatalos értesítés: Körlevél.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

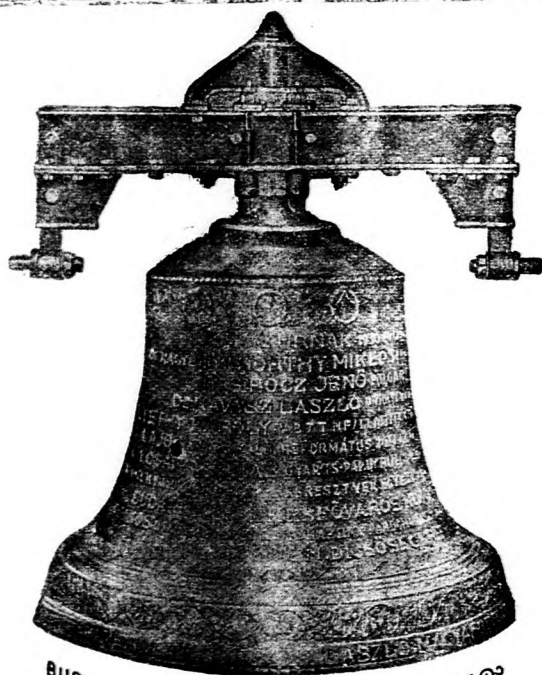
Magyarország aranykorszorús mestere

Szlezák László

**harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár**

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-UJ 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költséggel díjmentesen szolgál!

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Számos fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

Az 1900. évi párisi világiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormány-díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

**A budapesti Bazilika 7945 kilogram-
mos új harangja gyáramban készült.**

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bődönők, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom!

Dr. Baltazár Dezső : Elég nekem az Isten kegyelme	1.—
— A próbáltatások idejéből	—50
Dr. Bartók György : Forradalom és refor- máció	—30
Benke Tibor : A munkásság és a vallás belmissziói szempontból	—60
Czeglédy Emánuel : Baltazár Dezső refor- mátus püspök életrajza	—50
Dr. Erdős József : A második helvét hit- vallás	1.—
Dr. Erdős Károly : Méliusz világító-lám- pásának sugarai	—50
Dr. Illyés Endre : A magyar református földművelő nép lelki élete	2.90
Dr. Ince Gábor : Az Úr áldassék ! (57 ma- gyar református lelkész prédiká- ciója az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira)	7.—
—Esketési beszédek	3.—
—Keresztelési beszédek	3.—
—Temetési beszédek	3.—
— „Az az ember Te vagy !” (Prediká- ciók)	2.—
Kroeker—Ferenczy Károly dr. : Világ- hatalom és Istenországa	3.40
Dr. szentpéteri Kun Ágota : A debreceni református Nagytemplom	1.—
Dr. szentpéteri Kun Béla : Magyar refor- mátus egyházalkotmány	1.60
Makay Miklós : A gyakorlati keresztyén- ség világmozgalma	1.80
Dr. Módis László : Rövid bibliai héber nyelvtan	6.—
— Zakariás próféta és könyve	2.80
Dr. Ravasz László : A nemzeti egység lelke	—40
Révész Imre élete	1.—
Dr. Révész Imre : Az Ige fénye (Prediká- ciók)	1.20
— Kálvin János élete	—80
Szabó Gyula : „Sötétségből világosság ragyogjon !” (Predikációk)	1.50
Dr. Szeberényi Lajos Zs. : Marxtól Leninig (A modern pogánység harca a ke- resztyénység ellen)	3.—
Varga József : Korálkönyv	5.—
Dr. Vasady Béla : A hit misztériuma	7.—

Fenti művek kaphatók :

„MÉLIUSZ“

KÖNYVKERESKEDÉSBEN

**DEBRECEN,
FERENC JÓZSEF-ÚT 26. SZ. ALATT.**

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1933—1807